

Budsjettinnspill til økonomiplan 2025-2028

Premisser for innspill til økonomiplanen

Narvik kommune er i en utfordrende økonomisk situasjon og det får følger for økonomiplanen for 2025-2028. Våre innspill til budsjettet kommer som en følge av Deltas politikk, vår kjennskap og erfaringer som hovedtillitsvalgte og innspill fra de plasstillitsvalgte og medlemmene. Vårt mandat som yrkesorganisasjon er å synliggjøre mulige konsekvenser av økonomiplanen. Vi foretar som hovedregel ikke omprioriteringer i økonomiplanen. I år gjør vi et unntak når vi peker på kommunens bruk av kostnader til administrasjonen.

Tiltak som iverksettes i organisasjonen vil få konsekvenser og det burde i den anledning gjennomføres en konsekvensanalyse. Det foreslås nedlegging av plasser i heldøgns omsorg i Helse og omsorg. I saksutredningen til forslaget er noen av de mulige konsekvensene beskrevet, men vi mener likevel at det burde vært gjennomført før vedtaket fattes. Vi kan ikke se at det er gjort slike analyser i andre kommunalområder.

Regjeringen har bevilget ekstra overføringer til kommunene. For Narvik betyr dette 16 millioner ekstra som etter hva vi kjenner til ikke er fordelt. Delta stiller spørsmål ved om de foreslåtte kuttene er for omfattende dersom det er tilfelle at vi har 16 millioner ekstra å fordele.

Rådmannens innledning

Rådmannen beskriver i sin innledning den vanskelige økonomiske situasjonen kommunen er i. Dette er en beskrivelse Delta kjenner seg igjen i. Videre sier rådmannen at det må fattes upopulære, men nødvendige vedtak for å få budsjettet i balanse. Vi er ikke enig i innretningen på de nevnte vedtakene.

Vår øverste leder nevner at rapporter fra Agenda Kaupang har vist at vi innenfor helse og omsorg har et mer omfattende tilbud enn sammenlignbare kommuner. Det han ikke sier så mye om er at vi bruker mer på administrasjon enn sammenlignbare kommuner. Han nevner riktignok at vi skal bli 6-7 færre ledere i 2025. Narvik kommune bruker 5200 kroner per innbygger på administrasjonen. Til sammenlikning bruker Alta og Rana kommune henholdsvis 3500 og 3900 kroner per innbygger. Vi bruker 36 millioner mer i året enn Alta, og 11 millioner mer enn Rana på administrasjon. Delta har spurt kommunalsjef om årsaken til de høye utgiftene og har fått til svar at det er pga ny kommune og at vi har behov for dette siden vi skal omstille. I samtale med hovedtillitsvalgte i Alta og Rana sier de at de også omstiller. Hva skiller

omstillingene i Narvik kommune med de i Alta og Rana siden vi har større behov for administrasjon? Delta mener at vi må finne årsaken til forskjellen og redusere denne kostnaden før vi kutter på “gulvet”.

Virksomhetsstyring

Kommunalområdet består av enhetene HR, IT og arkiv, NAV, Kultur, Felleskjøkken, Integreringsenheten og Økonomi. Virksomhetsstyring har også en stab kvalitetsteam. Under beskrivelsen av dagens virksomhet kan vi lese en beskrivelse av alle enhetene bortsett fra stab kvalitetsteam. Delta har tidligere pekt på høye administrative kostnader. Vi ser at Virksomhetsstyring står for en stor andel av dette forbruket. Delta spør om Virksomhetsstyring har råd til å bruke så store ressurser på administrasjon, all den tid HR ligger i samme kommunalområde som støtteenhet.

Oppvekst

Kommunalområdet Oppvekst beskrives av rådmannen som et kommunalområde som har store utfordringer foran seg med synkende barnetall og dermed synkende inntekter. Samtidig har vi for mange enheter som skal drifte tjenester og gi opplæring til stadig færre barn. Delta anerkjenner utfordringene Oppvekst har, men ønsker likevel å si noe om konsekvensene de foreslåtte innsparingstiltakene vil kunne ha.

Delta deltok i prosessen der sektorledernivået ble opprettet. I denne prosessen ble det ikke nevnt et behov for en stab i dette kommunalområdet. I ettertid ser vi at området har opprettet en stab. Delta spør om Oppvekst har råd til å bruke ressurser på en stab med bakgrunn i den økonomiske situasjonen.

Innsparingstiltak 20-25-B: Omstillingsbehov/bemanningsreduksjon/skolestruktur 2

I 2025 er det budsjettert med et nedtrekk på 40,6 millioner. Vi ser at barnetallet synker, men undres over om det synker så fort at 40,6 millioner er et realistisk budsjettert nedtrekk. Delta stiller spørsmålsteget ved om dette er mulig å gjennomføre uten at elever mister sitt lovpålagte tilbud. Dette ville en ROS-analyse av tiltaket kunne avdekke. Det er heller ikke gitt at alle foreslåtte interne omplasseringer av ansatte vil være ønskelig fra den enkelte ansattes side. Flere kan eksempelvis ha formening og preferanser om et eventuelt nytt arbeidssted både ut ifra arbeidsmiljø, geografi og størrelse. Effekten av dette kan være at vi mister ytterligere ansatte fra en allerede mangelfull kompetanse-portefølje på lærer- og pedagogsiden.

Delta er også redd for at en ny skolestruktur vil føre til ytterligere sentralisering og urbanisering av barnehage- og skoletilbud, noe som igjen vil kunne gi negative effekter for den enkelte bygd i Narvik kommune. Når man samtidig leser at noen av kommunens bygder har befolkningsvekst er vi redd vi hemmer en positiv trend hvor vi opplever, og har potensial for, økte barne- og tilflyttertall. Det er ikke alle som ønsker å bo i by, og dersom vi i fremtiden mangler tilbud til disse gjennom nedlagte distriktsskoler og barnehager kan man anta at disse

finner nytt bosted i andre kommuner med distriktstilbud.

Innsparingstiltak 20-25-C: Skole -og barnehagestruktur Skjomen

Delta ser at et slikt innsparingstiltak vil kunne ha store konsekvenser for Skjomen som bygd og samfunn. Grunnlaget for Skjomen som et praktisk bosted for familier med barn vil falle bort og man kan anta at folk ser seg nødt til å flytte fra bygda, og kanskje dermed ut av kommunen. Delta ser at innsparingstiltaket kan leses som en planlagt sentralisering og urbanisering av en geografisk utstrakt kommune med et bredt distriktsmangfold.

Helse og omsorg

Dette kommunalområdet har utfordringer med mangel på fagfolk, sykefravær og høy bruk av vikarbyrå. Sykefraværet i dette kommunalområdet er 14% per dags dato. Dette betyr at over 100 mennesker er borte fra jobb hver dag. Tilbakemeldingen vi får fra andre kommuner er at situasjonen er lik. Bruk av vikarbyrå er etter vår mening den nye normalen, men ikke i størrelsesorden vi har i dag.

Kommunalområdet har gjennomført flere kutt de siste årene. Det er gjort en reduksjon av et stort antall plasser i heldøgns omsorg i perioden 2020-2024. I juni i år ble det vedtatt et kutt på ni plasser i heldøgns omsorg. Villa Solborg ble avviklet i 2023. Det har blitt avviklet en avdeling på Furumoen sykehjem og Prestegårdstunet sykehjem samme periode. Argumentene for å gjennomføre disse kuttene var finansiering av Helsehuset. Da de ni plassene ble vedtatt lagt ned i juni i år ble det sagt av kommunalsjef at kuttet var tilstrekkelig for å finansiere nevnte hus. I økonomiplanen legges det opp til ytterligere kutt i heldøgns omsorg.

Vi er enig i beskrivelsen av utfordringsbildet, men er uenig i løsningen som presenteres. Vi har potensial for kostnadsreduksjon både ved å få ned sykefraværet, redusere kostnader på administrasjonen og ved å sørge for god oppgavedeling.

Det er gjort flere grep i forhold til sykefravær de siste årene, uten at det ser ut til å ha effekt. Mye av årsaken til bruk av overtid og vikarbyrå skyldes sykefravær og vi har i tillegg flere ubesatte stillinger. Det har etter vår mening ikke blitt gjort nok i forhold til å undersøke hva sykefraværet skyldes. Dette burde gjøres samtidig som avdelingslederne på våre største enheter må få formelt personalansvar. De må samtidig sikres opplæring slik at de vet hvilket ansvar de får.

I møter med kommunalsjef i forkant av drøftingen av budsjettet ble det sagt at det ikke er forsvarlig drift ved enkelte av sykehjemmene, med bakgrunn i mangel på sykepleiere og helsefagarbeidere. I den forbindelse vil vi nevne at en ROS-analyse hadde kunne avdekket om dette er tilfelle. I forbindelse med mangel på nevnte yrkesgrupper mener Delta at det ikke er gjort nok for å rekruttere slike ansatte. Det burde blant annet vært vurdert alternative turnusordninger, økt lønn og/eller andre arbeidsgiverpolitiske tiltak. Det er sagt at vi mangler 20

sykepleiere i kommunen. Når vi ser på antall utlyste stillinger er det bare syv ledige sykepleiere/vernepleierstillinger.

Vi er i gang med oppgavedeling i flere enheter, men det er for tidlig å se noe særlig effekt av arbeidet.

Kommunalområdet beholder rammen fra i fjor på tross av at utfordringene er større. Vi har åpnet et nytt helsehus med 22 ekstra plasser i forhold til det som var på REO. I tillegg har bemanningssituasjonen forverret seg. Med bakgrunn i et større oppdrag mener vi at rammen må økes sammenliknet med årene før. Vi mener det er mulig å øke rammen ved å intensivere arbeidet med sykefraværet og se på de høye administrasjonskostnadene.

Innsparingstiltak 110-25-I: Avvikle aktivitetssenteret for eldre

Kommunalsjef for helse og omsorg har sagt at vi skal styrke nederste trinn i innsatstrappen. Vi deler kommunalsjefens syn og mener det av den grunn er selvmotsigende at vi skal avvikle aktivitetssenteret for eldre.

Innsparingstiltak 110-25-J: Tilskudd Agenda vedr. aktivitetssenteret for eldre

Kommunalsjef for helse og omsorg har sagt at vi skal styrke nederste trinn i innsatstrappen. Vi deler kommunalsjefens syn og mener det av den grunn er selvmotsigende at vi skal avvikle aktivitetssenteret for eldre.

Innsparingstiltak 113-25-M: Heldøgns omsorg alternativ 2 - netto reduksjon 40 plasser

Som nevnt tidligere er det lagt ned en rekke plasser i perioden 2020-2025. I dette innsparingstiltaket foreslås det en ytterligere reduksjon av 40 plasser i perioden 2025-2028. Dette forslaget kom som lyn fra klar himmel da vi leste økonomiplanen. Vi var av den oppfatning at de kuttene som allerede er gjort var tilstrekkelig til å finansiere Helsehuset.

I statistikk fra Arbeids- og velferdsetaten med blant annet fokus på eldrebølgen fremkommer det at for hver person som starter i arbeid nå, er det 5 personer som går av med pensjon. Det belyser hva vi har i vente i forhold til eldrebølgen og behov for heltidsinstitusjonsplasser for eldre i fremtiden. Behovet vil bli betydelig større i løpet av få 10-år fremover og det vil øke for hvert år fremover.

Delta er av den mening at et ytterligere kutt ikke er forsvarlig eller praktisk gjennomførbart. Etter hva vi kjenner til er ikke kuttet på ni plasser fra juni i år gjennomført. Kommunalsjef har sagt at dette ikke er gjennomført fordi det ikke har vært mulig på grunn av behov for slike plasser. Er det da realistisk å tro at ytterligere kutt kan gjennomføres? Vi mener at vi allerede nå har for få plasser. Det står 30 eldre i kø for slike plasser og vi frykter at mørketallet er minst like stort.

Hjemmesykepleien melder at de opplever stort press på sine tjenester. De sier at de gir tjenester til flere eldre som burde hatt plass i heldøgns omsorg. Det har også vært artikler i media som styrker deres beskrivelse. Det er et stort fokus på at eldre skal bo lengst mulig hjemme. Dette er

Delta enig i, men det forutsetter at de som trenger sykehjemsplass får en slik plass. Ansatte og tillitsvalgte i hjemmesykepleien sier at de leverer tjenester til eldre som burde hatt plass i heldøgns omsorg. Vi mener at tilbakemeldingen fra nevnte tjeneste må tas på alvor.

For at eldre må kunne bo lengst mulig hjemme har kommunen et behov for boliger tilpasset eldre. Vi har i dag altfor få slike boliger og vi tror ikke slike boliger står ferdig før tidligst i 2026. Altså ett til to år etter at reduksjonen i antall plasser startet. I tillegg må kostnadene for å leie eller eie slike boliger være så lav at de eldre har råd til å bo der. Av den grunn mener vi at kommunen må stå for byggingen av noen av slike boliger via NaBo.

I budsjettbeskrivelsen står det at vi skal styrke nederst i omsorgstrappen. Når vi leser valgte tiltak ser vi ingen slik økning. Hverken *388-25-D: 50% stilling som hjemmetrener i hverdagsrehabilitering*, *388-25-E Fysioterapeut hjemmeboende*, *388-25-F Fysioterapeut kortidsavdelingen Helsehuset eller 388-25-G 100% stilling som Ergoterapeut til Helsehuset med oppstart 01.08.25 i forbindelse med utvidelse fra 20 til 30 (40) senger* er valgte tiltak i budsjettet. Vi ser heller ingen styrking av Hjemmesykepleien. Dette rimer dårlig med lovnaden om å styrke nederst i omsorgstrappen.

Med bakgrunn i nevnte forhold mener Delta det ikke er forsvarlig å redusere antall plasser i heldøgns omsorg slik det er foreslått i alternativ 1 og 2. Vi ser av ikke valgte tiltak *113-25-K Heldøgns omsorg alternativ 0- ingen endring i kapasitet* at dette tiltaket har en kostnad på 33 millioner kroner. Kommunen bruker 35 millioner mer på administrasjonen enn Alta og har et høyere sykefravær. Delta mener at løsningen finnes der og ikke ved å kutte antall plasser.

Innsparingstiltak 113-25-O: Kjøkkenstruktur

Delta har ikke medlemmer ved kjøkkenet i Ballangen og Kjøpsvik og vi har av den grunn kun innspill og argumenter for kjøkkenet ved Ellas Minne.

Kjøkkenet ved Ellas Minne er et veldrevet kjøkken som leverer middag til både beboere ved sykehjemmet og hjemmeboende. De leverer alle måltidene til beboerne ved sykehjemmet. Kjøkkenet leverer ønskekost og spesialkost til de som har behov. Særlig viktig er dette for pasienter v/ "Lindrende enhet," samt øvrige alvorlig syke og døende. De bistår i oppgaver og leveranser vedr. "Livsgledearbeidet"; f.eks. mat og drikke til barnehager og skoler, samt til øvrige arrangementer, herunder andre frivillige. Ved en endring til mottakskjøkken vil vi miste disse viktige tjenestene. Kjøkkenet ved Ellas Minne har gjennomført en effektivisering som har ført til en besparelse på 0.5 årsverk. Forslaget har medført noen kutt i tjenester, men kjøkkenet vil bestå og dermed vil både tjenester og arbeidsplasser sikres. I alternativ 2) beholdes kjøkkenet i Bjerkvik og det skal utredes for kok/kjøll i helgene. Kok/kjøll forutsetter innkjøp av utstyr for oppbevaring og oppvarming av maten. Våre medlemmer ved kjøkkenet sier at det er mulig å få til kok/kjøll i helgene uten innkjøp av nevnte utstyr. Dette betyr at ved å velge alternativ 2) vil det ifølge våre medlemmer ikke være behov for ytterligere investeringer ved kjøkkenet. Dette er etter vårt syn et sterkt argument for å velge dette alternativet. I budsjettforslaget for 2023 ble det foreslått at kjøkkenet skulle legges ned. I kommunestyret

endret politikerne dette forslaget etter påtrykk fra blant annet Delta. I år foreslås det på nytt å legge ned kjøkkenet og de ansatte påføres en belastning andre året på rad. Dette har ført til uro i personalgruppen og har ført til at ansatte har søkt seg bort, vurderer å søke seg bort og vurderer tidlig pensjon.

Fra de ansatte i avdelingen har vi fått følgende tilbakemelding:

Konsekvensene for beboerne kommer til å merkes. Flere oppgaver for personalet som er på jobb, betyr mindre tid til pasientene. Vi har lindrende rom, ofte kreftpasienter med dårlig matlyst og lav vekt. Kjøkkenet spiller her en umistelig rolle. De lager ønskekost av ypperste kvalitet som er med på å gi disse pasientene matopplevelser og økt helse, som igjen gir flere gode dager til livet.

En annen ting er at det pålegges flere oppgaver til sykepleiere på jobb, oppgaver som er tidkrevende og som spise av vår tid på avdelingen og tid som skal brukes på pasientene. Kvaliteten på maten kommer til å stupe, og pasientene taper masse på at kjøkkenet legges ned.

I rådmannens forslag fra 2023 til endring av kjøkkenstruktur ble det foreslått:

2) Kommunen skal ha to produksjonskjøkken. *To sykehjem bygges om for å ha avdelingsvise mottakskjøkken og lokal tilberedelse av måltider. Disse to beholder en kjøkkenressurs fra 50-75 % stilling for lokal håndtering av matleveranser og bistand ved måltider. Ordningen iverksettes ved Prestegårdstunet og Ballangen sykehjem fra 2.kvartal 2024. Ellas Minne beholder produksjonskjøkken, men det skal utredes for kok/kjøl i helgene. Felleskjøkkenet produserer for hjemmeboende i Narvik, Ballangen og Kjølsvik.*

Vi ber om at rådmannens forslag fra i fjor tas opp igjen og at dette forslaget vedtas.

Innsparingstiltak 394-25-G: Avvikle tilskudd til Café Exit (ikke lovpålagt oppgave)

Innsparingstiltak 394-25-H: Avvikle tilskudd til Plattform1 (ikke lovpålagt oppgave)

Det foreslås å avvikle tilskuddet til Cafe Exit og Plattform1. Formålet med Café Exit er å tilby en fast og rusfri møteplass, hvor tidligere rusavhengige, pårørende og andre kan samles til sosialt samvær, uformelle samtaler, aktiviteter og utveksling av erfaringer i forhold til å jobbe mot varig rusfrihet.

Vi ønsker å påpeke at Plattform1 i hovedsak er et tilbud på dagtid på ukedager, mens Cafe Exit har den øvrige drift på ettermiddagstid samt kritiske dager som helger og høytider. Et kutt på Cafe Exit kan ifølge dem selv føre til reduksjon av tilbudet i form av kutt i aktiviteter, oppsigelse og stenging enkelte dager. Vi anser dette som et lite beløp for å ivareta noe som potensielt kan bli en stor kostnad ved dårligere tilbud og/eller ivaretakelse.

Plan, næring og teknisk

Innsparingstiltak NK-25-B: Vedlikehold vei og bygg

Det er behov for å bevilge 8 MNOK for å ikke få flere veier over i rød sone (svært dårlig standard). I tillegg ser vi et generelt vedlikeholdsetterslep på våre bygninger som ikke har finansiering. Det er minimum behov for 6 MNOK for å bremse vedlikeholdsetterslepet på kommunale bygninger. Totalt avsettes 14 MNOK til vedlikehold av veier og bygninger

Eiendomsforvaltning

Vi ser at det i økonomiplanen foreslås lite til vedlikehold av byggene våre. Delta er bekymret for det manglende vedlikeholdet og mener at det vil være viktig å vurdere tilstanden på byggene fortløpende og vurdere tiltak ut fra disse vurderingene. Driftsoperatørene møter brukerne av våre bygg og er blant dem som vil merke misnøyen og konsekvensene med manglende vedlikehold. Det er av den grunn viktig at det kommuniseres ut til brukere/leietakere av bygg at det kuttes i vedlikehold. I tillegg vil manglende vedlikehold kunne prege bruk og dermed inntekt ved bygg som huser kommunale tilbud og tjenester. Det vil også kunne medføre helseskader på brukerne av byggene.

Veg og park

Vi ser at det i økonomiplanen foreslås lite til vedlikehold av veiene våre. Som økonomiplanen forklarer, utfører ikke Narvik kommune strukturelt vedlikehold pr i dag, med bakgrunn i manglende økonomisk ramme - verken på offentlige veger, parkanlegg eller fristilte lekeplasser. Dagens økonomiplan inklusiv investeringer tilsier at 77% av vegnettet vil være i rød sone om 10 år (2033), samt at gode veier er redusert fra 50% til 10%. Prognosene tilsier at dette om 10 år er et reelt økonomisk tap på 126 mill. basert på hva man da må investere for likt nivå. Delta spør seg om Narvik kommune har realistiske økonomiske utsikter for å kunne ta denne kostnaden om 10 år dersom vi ikke prioriterer vedlikehold allerede nå.

Med vennlig hilsen

Arnt Ove Pettersen

Morten Solvoll

DELTA